

LAUSUNTO

15.6.2009

valtiovarainministerio@vm.fi

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sidotusta pitkäaikaissästämisestä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi / VM056:00/2009

Valtiovarainministeriö on pyytänyt otsikkoasiassa lausuntoa Suomen Sijoitusrahastoyhdistys ry:ltä. Kiittäen mahdollisuudesta lausua asiassa yhdistys esittää lausuntonaan kunnioittavasti seuraavan:

Yleistä

Yhdistys pitää esityksen tavoitetta saattaa pitkäaikaissästämistuotteet (jälj. PS) keskenään nykyistä tasavertaisempaan asemaan erittäin kannatettavana, koska käytännössä monet säästävät yhdistyksen jäsenistön palveluita käyttäen jo ilman verokannustettakin. Luonnoksessa on kuitenkin eräitä kohtia, joiden osalta esitetty tasavertaisuuden tavoite ei sijoitusrahastotoiminnan näkökulmasta täysin toteudu. Sijoitusrahastotoiminnan osalta mallin rakenne on tärkeä PS-laille kokonaisuutena siksi, että esimerkiksi Ruotsissa vastaavaan säästömuotoon säästetyistä varoista on rahastoissa neljä viidesosaa kaikista sijoituksista.

Ehdotettu malli ei valitettavasti tue jo olemassa olevan infrastruktuurin hyödyntämistä, vaan pakottaisi palveluntarjoajat tehostamaan prosesseihin ja rakentamaan toiseen kertaan esimerkiksi asiakkaiden verkkopalvelut. Muutamissa kohdin ehdotettu sääntely on mielestämme myös turhan yksityiskohtaista. Lakiin tulisikin näkemyksemme mukaan kirjata vain pakolliset asiat, joille eri toimijoiden PS-tuotteet rakentuisivat, jotta toiminta voitaisiin järjestää mahdollisimman tehokkaasti kaikissa yrityksissä oman rakenteen ja parhaan toimintatavan mukaan.

Yhdistyksen näkökulmasta säästettyjen varojen tarkoituksenmukainen purku-aika voisi olla lähtökohtaisesti ehdotetun kymmenen vuoden asemasta lyhyempikin, esimerkiksi nykyisten vastaavien sopimusten keskimääräinen purku-aika, joka on käsityksemme mukaan noin kuusi vuotta, mutta asiakkaan niin halutessa pitempikin. Lisäksi myös nykyiset yksilölliset eläkevakuutukset tulisi voida siirtää PS-järjestelmään ja PS-järjestelmästä pitäisi voida siirtyä eläkevakuutukseen. Tämä varmistaisi PS-lain tavoitteena olevan kovemman kilpailun alalla, mikä olisi etu

nimenomaan eläkesäästäjille, koska yhtenä suurimmista esteistä vapaaehtoisessa eläkesäästämässä on nykyään kilpailun puute. Ehdotettu lainsäädäntö olisi hyvä saattaa voimaan mahdollisimman pian ottaen huomioon kuitenkin sen, että uudistus vaatii niiltä yrityksiltä, jotka tulevat tarjoamaan PS- tuotteita mahdollisesti merkittäviä muutostöitä tietojärjestelmiin.

Säästösuoritusten tekeminen (5 §)

Malli, jossa kaikkien säästöjen ja sijoitusten on kuljettava erillisen rahatilin kautta, on tehoton ja vanhanaikainen. Tästä syystä sen tulisi olla vain yksi mahdollinen vaihtoehto palveluntarjoamisessa. Suomessa on toimiva arvo-osuusrekisterijärjestelmä, jossa asiakkaalla voisi olla erillinen ja nostorajoitusten alainen arvo-osuustili. Samoin rahastoyhtiöillä on toimivat rakenteet ja järjestelmät, joita voidaan hyödyntää pitkäaikaissäästämässä kuten nykyäänkin tehdään. Säännöksen säästämistilistä tulisi kirjoittaa tarkemmin tai ainakin perusteluissa asiaa tulisi avata täsmällisemmin ja ottaa alan asiakasvaratileihin liittyvät nykykäytännöt huomioon ottaen. Mikäli esitetyn mallin tarkoitus on ollut turvata veroviranomaisten tiedonsaanti, vastaavaan tilanteeseen olisi mahdollista päästä myös kirjaamalla lakiin asiaa koskevat puitesäännökset (raportointi verottajalle ja varojen erilläänpito), mutta jättää niiden täytäntöönpano kunkin palveluntarjoajan omaan toimintamalliin parhaiten soveltuvaksi. Tämä varmistaisi toiminnan kustannustehokkaan järjestämisen yrityksittäin.

Säästövarojen sijoittaminen (6 §)

Ehdotetun 6 § 3 momentin mukaan palveluntarjoajan on säästövaroja sijoittaessaan riittävästi hajautettava säästövarojen sijoittamisesta aiheutuvat riskit. Lakiluonnoksessa tai perusteluissa ei kuitenkaan selvennetä, mitä tällä vaatimuksella tarkoitetaan. Perusteluissa todetaan, että "vähimmäisvaatimuksena olisi kuitenkin aina se, että kaikkia säästövaroja ei sijoiteta saman liikkeeseenlaskijan osakkeisiin tai muihin sellaisiin riskipitoisiin arvopapereihin". On syytä todeta, että sijoitusrahastosuus on aina sijoitusrahastolain säännösten mukaan hajautettu, mikä olisi syytä perusteluissa tuoda esiin. Lakiehdotuksesta ei mielestämme selkeästi käy ilmi, kuka tekee sijoitusaikana päätökset varojen sijoittamisesta. Lähtökohtana pitäisi olla, että eläkesäästäjä itse voi valita tekeekö hän itse päätökset vai käyttääkö hän apunaan palveluntarjoajaa (omaisuudenhoitosopimus). Lisäksi nykyisessä lainsäädännössä on varsin tarkkaan MiFID-direktiivin pohjalta määritelty sijoitusneuvonnan antaminen. Mielestämme direktiivin rinnalle ei ole syytä tehdä omaa kotitekoista lainsäädäntöä. PS- toiminnan osalta voitaisiin mielestämme lainsäädännössä varmistaa se, että palveluntarjoajat kiinnittävät huomiota siihen, että eläkesäästäjä paremmin ymmärtää ne erot, joita tällä säästömuodolla on suhteessa normaalien sijoituspalveluiden käyttöön.

Palveluntarjoaja on velvollinen noudattamaan asiakkaan kanssa tehtyä säästämissopimusta ja koska säästämissopimuksessa sovitaan muun muassa sijoituskohteista, sijoitusstrategiasta ja riskitasosta, on 3 momentti mielestämme tarpeeton. Mikäli hajautusvaatimus otetaan lakiin, niin vaatimuksen sisältö ei saa jäädä epämääräiseksi, koska sillä voi olla sekä sopimus- että rikosoikeudellisia seurauksia. Tätä kohtaa olisi tarkoituksenmukaista täsmentää ainakin esimerkiksi seuraavasti: "vastaavasti kaikki sijoitusrahastot, erikoissijoitusrahastot ja

yhteissijoitusyritykset, joita koskeva tiedonantovelvollisuus vastaa EU-lainsäädännön vaatimuksia ja joiden sijoituspolitiikassa on useampia sijoituskohteita, ovat tässä kohdassa tarkoitettulla tavalla riittävästi hajautettuja.”

Mikäli velvollisuus hajauttaa asetetaan palveluntarjoajalle, edellyttää lainsäätäjää käytännössä, että palveluntarjoajan tulee tarjota säästäjälle erillisen toimiluvan alaista sijoitusneuvontaa tai omaisuudenhoitoa, koska muuten palveluntarjoajalle asetettu velvollisuus hajauttaa säästövarat ei toimi. Ehdotuksessa jää myös epäselväksi riittääkö hajautukseksi se, että eri palveluntarjoajien kautta tehdyt sijoitukset on hajautettu ja miten yksittäisen palveluntarjoajan tulee toimia, jos säästäjä kaikesta huolimatta haluaa sijoittaa kaikki säästöt yhden liikkeeseenlaskijan osakkeisiin.

Ehdotetun 6 § 1 momentin mukaan palveluntarjoaja sijoittaa säästövarat omissa nimissään asiakkaan lukuun, mikä ilmeisesti tarkoittaisi käytännössä hallintarekisteröintiä. Toimintamalli aiheuttaa monia muitakin kysymyksiä, kuten esimerkiksi voisiko rahastoyhtiö omistaa omissa rahastoissaan osuuksia asiakkaiden lukuun? Lisäksi palveluntarjoayhtiön käyttäminen säästäjien omaisuuden omistajana nostaa kysymyksen nykyisten CRD-direktiivin perustuvien pääomavaatimusten riittävydestä. Säästäjän tulisi voida sijoittaa säästöt suoraan haluamiinsa sijoituskohteisiin omiin nimiinsä, jolloin välttyttäisiin myös omistajavaltaan ja palveluntarjoajan mahdolliseen konkurssiin liittyviltä erityiskysymyksiltä. Olisi outoa, jos säästäjä ei voisi esimerkiksi käyttää omistamiensa osakkeiden äänivaltaa yhtiökokouksissa. Säästäjällä tulisi olla mahdollisuus voida disponoida säästöistä suoraan itse, kunhan realisointitilanteissa varmistuttaisiin, että rahaliikenne tapahtuu toiseen PS-lain piiriin kuuluvaan tuotteeseen. Ehdotettu malli aiheuttaa turhia välikäsiä, hitautta ja arvopäivien menetyksiä asiakkaalle, kun palveluntarjoajan täytyisi toteuttaa toimeksiannot ja hoitaa siihen liittyvä rahaliikenne sen sijaan, että asiakas tekisi ne itse. Ennen kaikkea monimutkainen malli nostaa palvelun hintaa verrattuna tavalliseen sijoittamiseen. Myöskään sijoitusrahastolaki ei tunne tällaista konstruktia, vaan rahasto-osuusrekisteriin merkitään aina osuudenomistaja eli ilmeisesti tässä yhteydessä ehdotuksen mukaan palveluntarjoaja. Ehdotus merkitsisi myös sitä, että niiden rahastoyhtiöiden, joilla ei ole laajennettua toimilupaa, tulisi hakea toimiluvan laajennusta kattamaan myös omaisuudenhoitoa.

Ehdotetun 6 § 4 momentin mukaan mm. säästövaroista saadut tuotot ja sijoituskohteiden luovutuksesta kertyvät varat on suoritettava säästämistilille. Tämä on tehoton järjestelmä. Lähes kaikki rahastoyhtiöt tarjoavat nykyään palveluna rahasto-osuuksien vaihtoa suoraan rahastosta toiseen saman rahastoyhtiön rahastoon. Tämä on asiakkaan kannalta nopeampaa kuin lunastus rahatilille ja uusien rahasto-osuuksien merkintä, eikä asiakas menetä arvopäiviä. Mielestämme olisi tärkeää mahdollistaa säästäjälle esimerkiksi rahasto-osuuksien vaihto suoraan rahastosta toiseen, kierrättämättä rahoja säästämistilin kautta.

PS- lakiesityksen mukaan olisi mahdollista sijoittaa valtioiden, kuntien ja muiden julkisyhteisöjen liikkeeseenlaskemiin tai takaamiin arvopapereihin, vaikka ne eivät ole julkisen kaupankäynnin kohteena. Sen sijaan sijoitukset yritysten ja yhteisöjen liikkeeseenlaskemiin joukkovelkakirjalainoihin olisivat mahdollisia vain silloin kun tällaiset lainat ovat julkisen tai monenkeskisen kaupankäynnin kohteena. Suuri osa vakaiden ja perinteisten yritysten joukkolainoista ei kuitenkaan ole julkisen tai monenkeskisen kaupankäynnin kohteena. Käytännössä nykyisessä muodossaan esitys rajaa vähäriskiset yrityslainat pois mahdollisista sijoituskohteista. Yhdistyksen

näkemyksen mukaan edellytys julkisen kaupankäynnin kohteena olemisesta tulisi koskea vain osakkeita, mutta ei esimerkiksi yleisölle tarjottavia joukkovelkakirjoja.

Tiedonantovelvollisuus ennen sopimuksen tekemistä (7 §)

Ehdotetun 7 § 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia määräyksiä siitä, mitä tietoja säästäjälle on annettava ennen sopimuksen tekemistä. Yleisperustelujen kohdassa 4.6 on luettelo tiedoista, joita säästäjälle ainakin tulisi antaa yhdessä yhtenäisessä asiakirjassa. Asiasta ei ole mainittu pykälissä tai yksityiskohtaisissa perusteluissa, eikä tällaisesta velvollisuudesta pitäisikään säätää. Missään muussakaan laissa, jossa säädetään kuluttajille annettavista tiedoista, ei velvoiteta antamaan tietoja ”yhdellä” asiakirjalla. Säästäjälle on annettava muun muassa tieto kaikista häneltä perittävistä kuluista. Käytännössä voi kuitenkin olla mahdotonta antaa etukäteen tietoa siitä, minkä suuruisia toisen palveluntarjoajan kulut ovat. Lisäksi eri instrumenttien kulurakenteet ovat niiden luonteesta ja kaupankäyntitavasta johtuen erilaisia. Esimerkiksi sijoitusrahastoja koskevassa sääntelyssä erotellaan asiakkaalta perittävät kulut ja sellaiset kulut, jotka vähennetään rahaston arvosta ja joista kerrotaan jo yksinkertaistetuissa rahastoesitteissä. Sijoitusrahastodirektiivin mukainen yksinkertaistettu esite ja sen piakkoin korvaava uusi esitemalli ovat EU-tasolla esimerkkejä siitä, miten sijoitustuotteista pitäisi asiakkaita informoida. Näiden pohjalta valmistellaan uutta kaikkia vähittäissijoittajille annettavaa informaatiota koskevaa EU-lainsäädäntöä, joka tullee koskemaan jatkossa esimerkiksi vakuutustuotteita. Sijoitusrahastojen osalta informaatioksi tulee riittää yksinkertaistetun esitteen informaatio lisättynä sillä informaatiolla, joka koskee eläkesäästämisen erityispiirteitä. Rahastoesitteissä on kuvattu myös rahastojen riskit ja MiFID-sääntelyn mukaan niissä esitetty riskikuvaus on riittävä.

Mikäli säästämissopimuksen yhteydessä tehdään omaisuudenhoitosopimus, jossa sovitaan sijoitusstrategiasta ja riskitasosta, ei euro- ja prosenttimääräisen kokonaiskulusuhteen ennalta ilmoittaminen ole mahdollista, koska asiakkaan sijoitusstrategia ei välttämättä sisällä esimerkiksi nimeltä mainittua osaketta, joukkolainaa tai rahasto-osuutta. Tällöin säästäjän aseman turvaamiseksi pitäisi riittää, että etukäteen kerrotaan kulujen määräytymisperusteet ja tiedossa olevien sijoituskohteiden sopimuksen tekohetkellä voimassa olevat kulut. Tiedot olisi voitava antaa myös sähköisesti, kuten sopimuskin voidaan solmia sähköisesti.

Tiedonantovelvollisuuden rakenne tulisi selkeyttää niin, että PS-lain mukainen tiedonantovelvollisuus koskisi vain PS-sopimusta ja sijoituskohteiden osalta noudatettaisiin niitä koskevaa jo olemassa olevaa lainsäädäntöä. Palveluntarjoajan tiedonantovelvollisuudesta säädettäessä tulisi ottaa huomioon jo olemassa oleva MiFID-sääntely sekä sijoitusrahastolaissa oleva rahastojen sääntöjä ja esitteitä koskeva sääntely. Euroopan tasolla on lisäksi valmisteilla kuluttajille suunnattujen paketoitujen sijoitustuotteiden markkinointiin ja tiedonantoon liittyvää sääntelyä, minkä sisältö olisi tarkoituksenmukaista ottaa huomioon myös tässä hankkeessa.

Tiedonantovelvollisuus sopimussuhteen aikana (8 §)

Lainkohdan mukaan säästäjälle tulee vuosittain antaa tieto säästövaroista ja niiden tuotosta, perityistä kuluista ja muista sellaisista sopimusta koskevista tiedoista, joilla

on säästäjälle ilmeistä merkitystä. Vuosittaisesta tiedonantovelvollisuudesta ei tulisi antaa liian yksityiskohtaista sääntelyä, jotta raportoinnin toteuttaminen ei vaadi isoja ja kalliita järjestelmämuutoksia. Esimerkiksi sijoitusrahastojen ja omaisuudenhoidon raportointi on jo nykyään varsin hyvällä tasolla. Mikäli lainsäätäjät tai Finanssivalvonta tulee vaatimaan uudenlaista raportointia, tulevat järjestelmätöiden aiheuttamat kustannukset asiakkaiden maksettaviksi, eikä lainsäädännöllä kenties saavuteta sille asetettua tavoitetta alhaisesta kulutasosta. Koska erilaisten sijoittajien tiedontarve vaihtelee, tulisi asiakkaan kanssa olla mahdollista myös sopia sen tarkoituksenmukaisimmasta toteuttamistavasta. Selvyyden vuoksi olisi myös aiheellista täsmentää, pitääkö sellaiselle henkilölle, jolla on oikeus varoihin sopimuksen mukaisen nostoperusteen täytyttyä lähettää aina ilmoitukset vai ainoastaan silloin, jos nostoperuste on täyttynyt.

Vastuu puutteellisista tai virheellisistä tiedoista (9 §)

Ehdotetun 9 §:n mukaan Säästämissopimuksen katsotaan olevan voimassa sen sisältöisenä kuin säästäjällä oli aihetta käsittää, jos palveluntarjoaja on jättänyt antamatta tarpeellisia tietoja tai antanut säästäjälle virheellisiä tai harhaanjohtavia tietoja. Vakuutuslainsäädännön kaltaisen sanktionsääntelyn ulottamisella PS-säästämiseen ei ole tarvetta, koska säästäjällä on oikeus saada vastaava tuote toiselta palveluntarjoajalta, minkä lisäksi lähtökohta ei oikein istu monimutkaisempiin sijoitustuotteisiin. Selvyyden vuoksi olisi syytä siten esimerkiksi pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa mainita, että vastuu ei kuitenkaan ulotu säästämisen kohteena olevien sijoituskohteiden sopimuksiin. Esimerkiksi sijoitusrahasto-osuus ei voi tulla voimaan erilaisena kuin muut kyseisen rahaston rahasto-osuudet. Yhdistyksen näkemyksen mukaan vahingonkorvaus olisi tarkoituksenmukainen hyvitys mahdollisista tiedonantovirheistä.

Säästämissopimuksen sisältö (10 §)

Ehdotetussa 10 §:ssä luetellaan säästämissopimuksen minimisisältö. Pykälän 4 kohdan mukaan sopimuksessa on mainittava sijoituskohteet, joihin säästövaroja voidaan sijoittaa, sijoittamisessa noudatettava sijoitusstrategia ja sijoitusten riskitaso.

Aikaisemmin 6 §:n perusteluissa todetaan samasta asiasta: "Säästämissopimuksesta on käytävä ilmi, mihin tässä momentissa tarkoitetuista sijoituskohteista säästövaroja saadaan sijoittaa. Säästämissopimuksessa sovittaisiin sijoittamisessa noudatettavasta sijoitusstrategiasta, sijoitustavoitteista ja riskitasosta tai sallitusta riskitason vaihtelusta, jonka säästäjä sijoittamiselle asettaa. Sovitun sijoitusstrategian mukaisesti sopimuksessa voitaisiin sallia sijoittaminen yleisesti kaikkiin tässä momentissa tarkoitettuihin sijoituskohteisiin taikka yksilöidä sijoituskohteet sopimuksessa tarkemmin".

Lainkohta kaipaa selvennystä. Mikäli säästäjä yksilöi valitsemansa sijoituskohteet, sijoitusstrategiaa ja riskitasoa ei tulisi vaatia säästämissopimuksen minimisisältöön. Sijoitukseen sisältyvistä riskeistä kertominen sisältyy palveluntarjoajan tiedonantovelvollisuuteen.

Sijoitusstrategia ja riskitaso voivat ohjata sijoitusten ostamista asiakkaan lukuun silloin, kun säästämissopimuksen yhteydessä tehdään myös

omaisuudenhoitosopimus. Mikäli säästämissopimuksen yhteydessä ei tehdä omaisuudenhoitosopimusta, sopimuksen tulisi sisältää sijoitussuunnitelma, jossa yksiselitteisesti nimetään ne sijoituskohteet, jotka palveluntarjoajan tulee ostaa asiakkaan lukuun säästämisilille maksetuilla maksuilla.

Säästämissopimuksen sisältöä koskevassa pykälässä ei mainita, että sopimuksen pitäisi sisältää säästäjän maksusuunnitelma eli suunnitelma tulevasta maksusta. Lain 16 §:ssä kuitenkin mainitaan, että säästäjällä on oikeus milloin tahansa keskeyttää säästämissopimuksen mukaisten suoritusten tekeminen säästämisilille. Säästämissopimukseen tulisikin sisältyä jonkinlainen maksusuunnitelma, joka sisältäisi suunnitelman maksettavista euromääristä ja kuinka usein ja kuinka kauan maksuja maksetaan.

Maksusuunnitelma ja sijoitussuunnitelma antaisivat myös pohjan 7 §:n mukaisen tiedonantovelvollisuuden täyttämiseksi, joka edellyttää esimerkiksi suunnitellussa asetuksessa mainittavien sopimuksen kokonaiskuluja ilmoittamista sijoitussuunnitelman mukaiselta ajalta.

Säästämissopimuksen lakkaaminen ja edunsaajamääräys (11 §)

Pykäläehdotuksen mukaan säästäjän kuolema lakkauttaa PS-sopimuksen. Ehdotettu pykälä ei sellaisenaan sovi sijoitusrahastotoimintaan tai osakesäästämiseen. Pykälästä ei selviä kuinka säästövaroja tulee sopimuksen lakkaamisen jälkeen hoitaa. Mikäli edellytetään, että sijoitukset pitää silloin realisoida, niin pitäisi ottaa myös kantaa siihen kenen hyväksi tai vahingoksi kuolintapauksen ja säästämissopimuksen lakkaamisen välisen ajan sijoitusten arvomuutokset tulevat.

Säästämissopimuksen peruuttaminen (12 §)

Ehdotettu katumisoikeus ei sovi arvopaperimaailmaan, mikä on otettu huomioon esimerkiksi kuluttajasuojalassa. Erityisen ongelmallista sen osalta on peruuttamisoikeuden nykymuotoilu, jonka mukaan varojen arvo määräytyisi peruuttamisilmoituksen saapumispäivän kurssin mukaisesti, koska edellä esitetyn mukaisesti kurssikehityksestä riippuen sijoituksiin liittyvä markkinariski jäisi yksinomaan joko asiakkaalle tai palveluntarjoajalle. Näkemyksemme mukaan sopimuksessa tulisikin voida sopia peruuttamisoikeuden käyttöön ja sen toimenpanoon liittyvistä seikoista, jotta lopputulos on asianosaisten näkökulmasta tarkoituksenmukainen.

Sopimusehtojen muuttaminen (13 §)

Pykäläehdotuksen mukaan palveluntarjoaja saisi yksipuolisesti muuttaa sopimusehtoja vain, jos pakottavat lain säännökset muuttuvat. Tämä poikkeaa nykykäytännöstä esimerkiksi sijoituspalvelusopimuksissa, joissa sopimusehdoissa on sovittu ehtojen muutosoikeudesta ja niiden johdosta asiakkaalle syntyvästä irtisanomisoikeudesta. Käsityksemme mukaan myös vakuutusyhtiöillä on oikeus muuttaa nykyisten eläkevakuutusten ehtoja, mikäli niiden sisältö ei olennaisesti muutu ja syynä muutokseen on esimerkiksi korkotason, lainsäädännön tai viranomaismääräyksen muutos. Lisäksi käsittääksemme vakuutusyhtiöillä on oikeus

tehdä ehtoihin myös muita vähäisiä muutoksia, joilla ei ole vaikutusta sopimuksen keskeiseen sisältöön. PS-sopimukset ovat vuosikymmenien pituisia yksityisoikeudellisia sopimuksia, joihin on tarkoitus liittyä myös sijoitustoimintaa. On varmaa, että muutostarpeita tulee myös PS-sopimuksiin. Selvyiden vuoksi myös säästämissopimuksen asiakkaan kanssa yhteisymmärryksessä tapahtuvasta muuttamisesta olisi hyvä mainita ainakin perusteluissa.

Palveluntarjoajan oikeus ja velvollisuus irtisanoa tai purkaa säästösopimus (14 §)

Ehdotuksen mukaan palveluntarjoaja voisi irtisanoa PS-sopimuksen vain pakottavan lainsäädännön muuttumisen johdosta tai jos se on muuten menettänyt oikeutensa tarjota säästämissopimuksia. Pykälään tai ainakin perusteluihin tulisi näkemyksemme mukaan kirjata myös kuinka tulee menetellä tilanteessa, jossa esimerkiksi PS-palvelu ei taloudellisesti kannata tai muista syistä palveluntarjoaja haluaa lopettaa ko. palvelun tarjoamisen. Mahdollisesti tällainen voisi tulla kyseeseen myös esimerkiksi silloin, kun sijoituskohteina olevat sijoitusrahastot eivät enää täytä sijoitusrahastolain vaatimuksia (pääoma/osuudenomistajien lukumäärä) ja rahastoyhtiö joutuu lopettamaan rahastot. PS-sopimukset ovat pitkiä sopimuksia, joten tulee varmasti eteen tilanteita, että joku palveluntarjoaja lakkaa olemasta tai haluaa lopettaa PS-palvelun tarjoamisen. Asiaan liittyen olisi myös hyvä mainita siitä, mikä on asiakkaan verokohtelu, jos PS-sopimus on alle säädetyn ajan (esityksessä 1 vuosi) ikäinen, ts. voiko säästäjä ilman haitallisia veroseuraamuksia tehdä sopimuksen uuden palveluntarjoajan kanssa.

Säästäjän oikeus irtisanoa säästämissopimus (15 §)

Säästäjällä on oikeus irtisanoa PS-sopimus vuoden kuluttua sopimuksen tekemisestä (ehtona että varat siirretään toiselle palveluntarjoajalle). Säästäjällä on kuitenkin oikeus irtisanoa sopimus tätä ennenkin 30 päivän kuluessa sijoitusrahaston sääntömuutosilmoituksesta, mikä poikkeaa sijoitusrahastojen vastaavasta sääntelystä. Lakiehdotuksessa ei sidota tätä irtisanomisoikeutta mitenkään muutosten olennaisuuteen tai siihen, mitä muita sijoituskohteita kuin ko. rahasto PS-sopimuksessa on valittu. Vaihtoehto voisi olla, että sääntömuutostilanteessa asiakas saisi aina sopimusehdoista riippumatta vaihtaa sijoituskohdetta PS-sopimuksen sisällä, mutta ei irtisanoa koko sopimusta. Tämä tietysti edellyttäisi, että kaikki palveluntarjoajat tarjoavat tarpeeksi laajasti erilaisia sijoituskohteita. Rahastosijoitushan voi olla esim. 1 % kaikista sijoituksista, jolloin irtisanomisoikeus tuntuu lähinnä tekosyyllä päästä vaihtamaan palveluntarjoajaa ennenaikaisesti. Analogisesti tilanne olisi sama, mikäli salkussa suorana sijoituksena oleva yhtiö päättäisi muuttaa yhtiöjärjestystä tai pankki jossa asiakkaan varoja olisi talletettuna, julkistaisi talletusten takaisinmaksukykyyn välillisesti vaikuttavan odotettua huonomman tuloksen, mitä ei liene tässä yhteydessä tarkoitettu. Nähdäksemme koko säästämissopimuksen irtisanominen ei ole tarpeen.

Tarkoituksenmukaista olisi myös määritellä miten usein sijoituskohteiden vaihdon voi suorittaa, voiko vaihtoja tehdä esimerkiksi päivittäin, kuukausittain vain vuosittain. Jos säästäjä haluaa palveluntarjoajan hoitavan säästämistiliään täyden valtakirjan omaisuudenhoitona, herää kysymys, onko tarpeen rajoittaa omaisuudenhoitajan toimia sijoituskohteiden vaihtamisen suhteen, jos säästäjän omaa muuttamisoikeutta rajoitetaan.

Teknisiä huomioita

Lakiehdotuksessa on useassa kohdassa viitattu AML 4 luvun 3 a §:ään, vaikka pitäisi viitata 4 §:ään, joka koskee arvopaperinvälittäjän tiedonantovelvollisuutta.

TVL käyttää PS-sopimuksesta termiä ”pitkäaikaissäästämissopimus” ja PS-laki ”säästämissopimus”. Nämä termit olisi syytä yhdenmukaistaa, koska terminologian ero saattaa aiheuttaa tarpeetonta epäselvyyttä.

Yleisperusteluissa sivulla 36 ja yksityiskohtaisissa perusteluissa 5 §:n kohdalla 6. kappaleessa on viitattu AML 4 luvun 5 a §:ään. Ilmeisesti on tarkoitettu viitata saman luvun 14 §:ään, joka koskee asiakasvarojen säilyttämistä.

Lakiesityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa (1 § 2 mom.) on sanottu, että vain rahastoyhtiöt saavat tarjota rahasto-osuuksia, eivät muut palveluntarjoajat. Kyseessä lienee virhe, koska sijoituspalveluyritykset ja pankit voivat myydä/välittää rahasto-osuuksia, jolloin heillä on myös mahdollisuus tarjota säästäjälle rahasto-osuuksia.

PS-lain 6§:n 1 mom. 4) kohdassa viitataan SRL:n 6 lukuun, kun viittaus pitäisi olla 13 lukuun.

PS-lakiluonnoksessa (7.3 §) oleva viittaus arvopaperimarkkinalakiin ja sen selonottovelvollisuutta koskeviin määräyksiin vaikuttaisi olevan viittaus vanhan eli ennen 1.11.2007 voimassa olleeseen arvopaperimarkkinalain pykälään ja sisältöön.

SUOMEN SIOITUSRAHASTOYHDISTYS ry

Markku Savikko
Toiminnanjohtaja